

A reneszánsz Pécs

Reneszánsz (14-17. század folyamán jellemző)

- *Renaissance* francia kifejezésből - „újjászületés”
- Ókori eszmék, ideálok, gondolatok, stílus újjáélesztése (elsősorban görög és római kultúrákból)
- Életszerű ábrázolás - emberi és természeti jellegzetességek pontos megfigyelése
- Itáliai városállamokból indul - Firenze a legfontosabb központ
- A 15. század végétől terjed Európában - magyar, francia, angol, németalföldi (mai Hollandia) területeken

Néhány reneszánsz híresség (nem csak Itáliából)

Építészek, szobrászok, festők

- Alessandro Botticelli
- Michelangelo Buonarotti
- Donatello Bardi
- Leonardo da Vinci
- Albrecht Dürer
- Hieronymus Bosch
- Pieter Bruegel

Írók, költők, zenészek

- Dante Alighieri
- Francesco Petrarca
- Giovanni Boccaccio
- Francois Villon
- Miguel Cervantes
- William Shakespeare
- Giovanni Palestrina

Tudósok, feltalálók

- Nikolausz Kopernikusz
- Galileo Galilei
- Francis Bacon
- Johannes Gutenberg

És persze a Medici család (firenzei bankárok, a művészetek pártfogói)

Firenzei dóm
(székesegyház)

A reneszánsz Magyarországon

- Késő gótikával párhuzamosan jelentkezik
- Sokkal rövidebb ideig tart (nagyjából Buda elestéig 1541-ben) - kivéve Erdély és Felvidék, ahol 17. század végéig érződik hatása
- Legfontosabb pártolói a főpapok (érsekek, püspökök) és az uralkodó, illetve a főnemesek - nincsen olyan gazdag polgári réteg, mint az itáliai városállamokban
- Már az Anjou királyok óta szoros szálakkal kötődik a Magyar Királyság az itáliai területekhez

A sárospataki vár reneszánsz része

M.S. mester Vizitáció című festménye

Zsigmond király olasz hadvezére, Pipo de Ozora

Bakócz Tamás érsek sírkápolnája az esztergomi székesegyházban

Hunyadi Mátyás (uralkodik 1458-1490) reneszánsz udvara

- Házassága 1474-ben aragóniai Beatrix nápolyi hercegnővel - még jobban utat nyit az itáliai divat, művészet, építészet, konyha stb. megjelenésének
- Visegrádi királyi palota és budai vár átépítése
- Nyomdaalapítás Budán
- Könyvtár - mintegy 2500 könyv, az ún. Corvinák

Buda 1493

Visegrádi palota

Pécs a középkorban

- Pécsi püspök (az egyházmegye vezetője) a földesúr - neki tartoznak adóval a lakosok
- Vásártartási joggal rendelkező város (messzi tájak kereskedői gyűlnek össze itt)
- Városfalai a 13. századtól épülnek ki
- Nagyjából 4-5 ezres lakosság (a legnagyobb város, Buda ugyanekkor kb. 10-12 ezer fős)

Kik voltak Pécs reneszánsz személyiségei?

- Elsősorban a püspökök illetve más egyházi személyek - nagy részük itáliai egyetemeken tanult - megismerkedtek a korszak olasz reneszánsz művészetével
- Egyházi birtokok jövedelméből tudtak költeni építkezésekre, könyvekre, szobrokra, stb.

A pécsi püspökvár makettje
a Városthörténeti Kiállításban

Janus Pannonius (püspök: 1459-1472)

- Vitéz János püspök unokaöccse
- Ferrarában és Padovában tanult
- Humanista költő
- Számos gúnyverset írt kortársairól
- Részt vett egy Mátyás király elleni összeesküvésben

Mi kötődik nevéhez?

- Sírja a székesegyház altemplomában
1991-ben találták meg - a benne elhelyezett
pápai ólombulla (pecsét) alapján
azonosították

- Bronz napóra
1980-ban került a pécsi múzeumba
Valószínűleg Johannes Regiomontanus német
órászmester készítette

A napóra

- A napóra középtengelye jelzi az észak-déli irányt, ehhez kellett tájolni a szerkezetet
- Fedelén jól kivehető a készítés éve: 1465

Ernusz Zsigmond (püspök: 1473-1505)

- Bécsben és Ferrarában tanult egyetemen
- Horvát-dalmát-szlavón bán is
- Támogatta Corvin János trónigényét Mátyás halála után
- Kinizsi Pál meglátogatja 1491-ben
- Sikasztási botrányba keveredett 1496-ban
- Gyilkosság áldozata lett 1505-ben

Ernusz Zsigmond címerköve a múzeum Reneszánsz Kötárában

Mi kötődik nevéhez?

- Vár bővítése
 - A pécsi vár addig királyi tulajdon volt, ajándékba kapta Mátyástól
- Barbakán
 - Olasz típusú kerek bástya - a püspöki vár nyugati bejáratának őrzésére építik
- Pécsen kívül a gyurgyeváci (Horvátország) vár megerősítése:

- Barbakán -
ófrancia
„barbacane”
szóból
- Kapu védelmét
szolgáló bástya
(lehet kerek vagy
szögeletes)

Szatmári György (püspök: 1505-1521)

- Bolognában és Krakkóban tanult egyetemen
 - Királyi kancellária (pénztár) tisztviselője
 - Janus Pannonius munkáinak első kiadatója
 - Valószínűleg saját kőfaragóműhelyt hoz létre
-
- Anélkül vált püspökké, hogy felszentelt pap lett volna
 - 1515-ben hármaskirálytalálkozót szervezett
 - 1522 után esztergomi érsek

Szatmári címere a palota egykori kapujáról a múzeum Reneszánsz Kőtárában

Mi kötődik nevéhez?

- Pasztofórium (oltári szentség tartó) a Székesegyházban
 - Firenzei mesterek készíthették (nagyon hasonló az esztergomi Bakócz-kápolnához)
- Tettyei püspöki palota
 - nyaralónak épült, legalább két emeletes volt
 - U alakban épült és tartozhatott hozzá loggia (oszlopos nyitott csarnok)
 - legjobb párhuzamai Rómából és Sienából ismertek

Pasztórium

- Vörös márványból készült, az oltári szentség (ostya és bor) tárolására szolgált

- Tettyei romok ma

- a római Villa Chigi rekonstrukciós rajza - ilyen lehetett a tettyei palota is

Díszes faragványtöredékek Szatmári építkezéseiből a múzeum Reneszánsz Kötárában

Handó György

- Prépost (egyházi előjáró), később kalocsai érsek

- Nyilvános könyvtárat hoz létre

(talán a mai Zsolnay Múzeum épületében)

Hagymási Bálint

- Kanonok (egyházi tisztviselő)
- „Művecske a bor és a víz dicséretéről” - Péccsett lezajlott filozófiai vitáról írt szónoki gyakorlat

Oláh Miklós

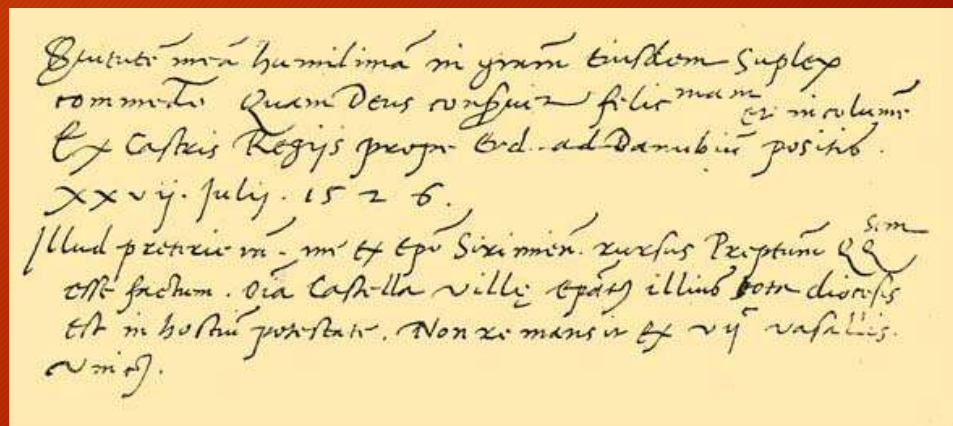
- Szatmári titkára, később esztergomi érsek
- Hungaria és Athila című történelmi munkák szerzője

Brodarics István

- Pécsi prépost, később püspök
- „Igaz történet a magyarok és Szulejmán török császár mohácsi ütközetéről” - mohácsi csata egykorú leírása

(Brodarics személyesen részt vett az ütközetben)

Janus Pannonius - Pannónia dicsérete

Eddig Itália földjén termettek csak a könyvek,
s most Pannónia is küldi a szép dalokat.

Sokra becsülnek már, a hazám is büszke lehet rám,
szellemem egyre dicsőbb, s általa híres e föld!

